

RocaJunyent Informa

Departament de Litigació Civil
31 de març de 2023

La indemnització per clientela en
el Contracte d'Agència

Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 23 de març de 2023 sobre la indemnització per clientela en el contracte d'agència

Aquesta recent Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) determina, segons la Directiva 86/653 sobre agents comercials independents, què ha d'entendre's per "comissions perdudes" després de la terminació del contracte d'agència, a l'efecte de la indemnització per clientela.

El Tribunal Suprem de la República Txeca va plantejar davant el TJUE una qüestió prejudicial per a resoldre la reclamació de **la indemnització per clientela, presentada per un agent comercial, després de la terminació del seu contracte amb una companyia operadora de telefonia mòbil**. Els tribunals de justícia txecs van desestimar la demanda de l'agent, perquè, encara que havia aportat nous clients i havia desenvolupat les operacions amb clients preexistents, van considerar que no era

equitatiu concedir-li una indemnització per clientela, en la mesura en què les denominades “comissions perdudes” – aquelles que l’agent ja no podrà cobrar perquè l’empresari ha donat per acabat el contracte- ja havien estat percebudes per mitjà de les comissions de pagament únic que havien pactat en retribució dels serveis de l’agent.

Cal recordar que **perquè l’agent tingui dret a la indemnització per clientela a la terminació del contracte, és necessari que concorrin totes les següents circumstàncies:**

- ☐ Que l’agent hagi aportat **nous clients** a l’empresari o **hagi incrementat sensiblement les operacions** amb la clientela preexistent.
- ☐ La possibilitat raonable que l’activitat de l’agent pot continuar produint avantatges substancials per a l’empresari.
- ☐ **Que el pagament de la indemnització sigui equitatiu** tenint en compte l’existència de pactes de no competència, **la pèrdua de comissions** o altres circumstàncies.

El TJUE recorda en aquesta última Sentència que **el sistema d’indemnització s’articula en tres fases:**

1a fase → Calcular els avantatges que l’empresari obté de les operacions amb clients aportats per l’agent comercial.

2a fase → Verificar si l’import de la indemnització és equitatiu tenint en compte totes les circumstàncies del cas, particularment, **les pèrdues de comissions sofertes per l’agent comercial**, i l’existència de pactes de limitació de competència.

“

Segons el Tribunal Suprem espanyol, no es tracta d'imposar a l'agent una prova diabòlica de l'efectivitat dels avantatges que continuarà obtenint l'empresari, sinó que n'hi ha prou amb un pronòstic raonable, en una apreciació merament potencial

3a fase → L’import obtingut no pot excedir de la mitjana anual de les remuneracions que hagi percebut l’agent en els últims 5 anys, o si ha tingut una durada menor, la mitjana d’aquesta durada. **Segons el Tribunal Suprem espanyol per a aquest càlcul s’ha de tenir en compte tot el període durant el qual s’ha prolongat la relació entre l’agent i l’empresa, i no sols l’últim contracte per temps determinat que hagin subscrit** (fins i tot en el cas que en cadascun dels contractes encadenats s’hagi pactat la renúncia a la indemnització per clientela corresponent al contracte extingit).

“

En la recent Sentència del Tribunal Suprem espanyol d'11/07/2022, es confirma la doctrina segons la qual, per al càlcul de la indemnització per clientela, quan s'estableixen una diversitat de serveis a prestar per l'agent, no sols s'han de prendre en consideració les comissions -fixes o percentuals-, sinó que, com estableix l'Art. 28.3 de la Llei del Contracte d'Agència, s'han de tenir en compte totes les remuneracions, és a dir, la totalitat de les quantitats percebudes per l'agent per l'acompliment de la seva activitat (el conjunt retributiu)

Com a resposta a la qüestió prejudicial plantejada, el TJUE declara que **les comissions reportades per operacions comercials tancades després de la terminació del contracte, però que es deguin a l'activitat que ha desenvolupat l'agent mentre el contracte estava vigent, són comissions degudes, que es cobren en concepte de retribució i, per tant, no són les “comissions perdudes” que serveixen per a determinar la indemnització.** Per aquesta raó, no es pot entendre que incloure en la indemnització per clientela “les comissions perdudes”, suposi duplicar el seu cobrament, perquè no són el mateix que les comissions degudes. **Igualment declara que l'abonament de comissions de pagament únic -o remuneracions a tant alçat per cada nou contracte subscrit per l'agent- no exclou del càlcul de la indemnització per clientela les “comissions perdudes”,** perquè les comissions de pagament únic no cobreixen les comissions que l'agent perd després de la terminació del contracte, per les noves operacions que l'empresari conclourà amb la clientela aportada o fidelitzada per l'agent, i que hauria donat lloc a la percepció de noves comissions.

Aquesta última Sentència del TJUE en interpretació de la Directiva sobre agents comercials, **és una bona ocasió per a recordar les que ha dictat sobre indemnització per clientela:**

- ☐ Sentència (Sala Quarta) de 21 de novembre de 2018: **L'àmbit de protecció de la Directiva s'estén als agents comercials que exerceixen la seva activitat en l'establiment de l'empresari, sempre que aquesta circumstància no afecti la independència de l'agent enfront de l'empresari.**
- ☐ Sentència (Sala Quarta) de 19 d'abril de 2018: **La indemnització i reparació del perjudici per terminació del contracte d'agència, són aplicables també quan aquesta terminació es produeix durant el període de prova que el contracte d'agència estipula.**

- ☐ Sentència (Sala Quarta) de 7 d'abril de 2016: Els clients captats per un agent comercial amb respecte a les mercaderies la venda de les quals li hagi estat encomanada per l'empresari, **han de considerar-se nous clients a l'efecte de la indemnització per terminació del contracte d'agència, encara que aquests clients ja mantinguessin relacions comercials amb l'empresari respecte a altres mercaderies, sempre que la venda de les primeres mercaderies realitzada per l'agent hagi requerit establir una relació comercial específica.**

- ☐ Sentència (Sala Quarta) de 3 de desembre de 2015: **La indemnització de danys i perjudicis** no està supeditada al fet que es provi que va existir una conducta culpable imputable a l'empresari en relació causal amb el perjudici al·legat, encara que si que **exigeix que el perjudici no sigui el mateix que es repara amb la indemnització per clientela.**

- ☐ Sentència (Sala Primera) de 28 d'octubre de 2010: **No es podrà privar a l'agent comercial del seu dret a la indemnització quan l'empresari descobreix, després d'haver-li notificat la resolució del contracte mitjançant preavís, l'existència d'un incompliment** que podria justificar la resolució del contracte sense preavís, encara que podrà prendre's en consideració per a determinar el caràcter equitatiu de la indemnització.

- ☐ Sentència (Sala Primera) de 26 de març de 2009: En el cas que l'empresari pertanyi a un **grup de societats, els avantatges obtinguts per les societats d'aquest grup**, no formen part, en principi, dels avantatges de l'empresari, i en conseqüència, **no han de tenir-se en compte necessàriament per al càlcul de la indemnització per clientela.**

- ☐ Sentència (Sala Primera) de 17 de gener de 2008: **L'agent comercial encarregat d'un sector geogràfic determinat no té dret a la comissió per les operacions concloues entre clients d'aquest sector i un tercer, sense la intervenció, directa o indirecta, de l'empresari.**

- ☐ Sentència (Sala Cinquena) de 9 de novembre de 2000: **Les normes reguladores de la indemnització per clientela, han d'aplicar-se quan l'agent comercial hagi exercit la seva activitat en un Estat membre, encara que l'empresari es trobi establert en un país tercer i el contracte es regeixi per la llei d'aquest país en virtut d'una de les seves clàusules.**

- ☐ Sentència (Sala Cinquena) de 12 de desembre de 1996: **L'agent comercial que estigui a càrrec d'un sector geogràfic té dret a la comissió** corresponent a les operacions concloues amb els clients que pertanyin a aquest sector, **encara que s'hagin efectuat sense la seva intervenció. El concepte de «client que pertanyi a aquest sector», en cas que el client sigui una persona jurídica, està determinat pel lloc de les activitats comercials efectives.** Quan la societat exerceix la seva activitat comercial en diversos llocs o quan l'agent opera en diversos territoris, poden tenir-se en compte altres elements per a determinar el centre de

gravetat de l'operació conclosa, en particular, el lloc on les negociacions amb l'agent es van dur a terme o on normalment haurien d'haver-se dut a terme, el lloc on es lliura la mercaderia, així com el lloc on es troba l'establiment que hagi efectuat la comanda.